

KALLELSE

Nämnd Socialnämnden

Datum och tid 2015-09-23 Kl. 09.00

Plats Gröna rummet, Socialförvaltningen, Östhammar

Besök	Nr	ÄRENDELISTA	Föredragande
	1	Tillkommande ärenden	
	2	Redovisning av delegationsbeslut	
	3	Information	
9.10	4	Personärende	Birgitta Forsberg
	5 A	Yttrande; Förslag till nya miljömål för Östhammars kommun 2016-2018	
	6 B	Yttrande; Förslag till omorganisation av daglig verksamhet	
	7 C	Yttrande; Motion om nollvision för fallskador	
	8 D	Yttrande; Biblioteksplan för Östhammars kommun	
	9	Tilldelningsbeslut; Upphandling av arbetskläder vård och omsorg	
	10 E	Stimulansmedel till ökad bemanning inom äldreomsorgen	
	11	Färdtjänst	
	12	Personligt ombud, överflytt av verksamhet	
	13 F	Investeringsbudget 2016 – 2019; Budget 2016 – 2019	
	14	Delårsbokslut 2015	
	15	Budgetuppföljning 2015	
13.00	16	Kultur i vården	Maria Ek
	17	Kontaktpersoner till BOiU	
	18 G	Sammanträdesdagar 2016	
	19 H	Ändring; Dokumenthanteringsplan	
	20	Information från socialkontoret	
	21	Rapporter	
	22	Tillkommande ärenden	

Sekreterare Rebecka Modin

Ordförande Kerstin Björck-Jansson

p. 1

Tillkommande ärenden

p. 2

Dnr SN-2015-62
Dnr SN-2015-63
Dnr SN-2015-64

Dpl 904
Dpl 904
Dpl 904

Redovisning av delegationsbeslut

1. Arbetsutskottets protokoll 150909.
 2. Beslut i äldre- och handikappomsorgsärenden 150801 – 150831
 3. Beslut i individ- och familjeomsorgsärenden 150801 – 150831
 4. Beslut enligt alkohollagen 150801 – 150831
-

p. 3

Dnr SN-2015-35

Dpl 904

Information

1)

Dnr SN-2015-182

Dpl 019

Minnesanteckningar från samtal mellan BUNAU och SNAU den 8 juni 2015.

Arbetsutskottets förslag 15-09-09

Socialnämnden tar del av informationen.

p. 4

Personärende

Handlingar delas ut på sammanträdet.

p. 5 Dnr SN-2015-244 Dpl 003
Dnr KS-2014-373 Dpl 003

Yttrande
Förslag till nya miljömål för Östhammars kommun 2016-2018

Handling A

Kommunstyrelsens arbetsutskott har beslutat att lämna förslag till nya miljömål på internremiss till samtliga nämnder. Yttrandet ska vara kommunstyrelsen tillhanda senast den 30 september 2015.

Föreligger förslag till nya miljömål för Östhammars kommun 2016-2018 samt förslag till yttrande.

Arbetsutskottets förslag 15-09-09

Yttrandet antas och översänds till kommunstyrelsen.

Socialnämnden förklarar paragrafen omedelbart justerad.

p. 6 Dnr SN-2015-295 Dpl 732
Dnr KS-2015-572 Dpl 001

Yttrande
Förslag till omorganisation av daglig verksamhet

Handling B

Kommunstyrelsens arbetsutskott har beslutat att remittera förslag till omorganisation av daglig verksamhet till socialnämnden. Förslaget innebär en förändring av ansvaret för finansiering, LOV, beställning och uppföljning. Kommunens egenregi inom daglig verksamhet föreslås finnas kvar inom kommunstyrelsens verksamhet.

Föreligger kommunstyrelsens förslag till beslut gällande omorganisation samt förslag till yttrande.

Socialchef Håkan Dahlqvist föredrar ärendet.

Arbetsutskottets förslag 15-09-09

Yttrandet antas och överlämnas till kommunstyrelsen.

Socialnämnden förklarar paragrafen omedelbart justerad.

p. 7 Dnr SN-2015-290 Dpl 739
Dnr KS-2015-466

Yttrande
Motion om nollvision för fallskador

Handling C

Socialnämnden har erbjudits möjlighet att yttra sig över motion om nollvision för fallskador.

Föreligger motion från Allan Kruukka (M) samt förslag till yttrande.

Arbetsutskottets förslag 15-09-09

Yttrandet antas och överlämnas till kommunstyrelsen.

Med yttrandet anses motionen därmed besvarad utifrån ansvarsområde för socialnämnden och landstingets verksamhetsområden i Östhammars kommun.

Socialnämnden förklarar paragrafen omedelbart justerad.

p. 8 Dnr SN-2015-99 Dpl 012
Dnr KFN-2015-42

Yttrande
Biblioteksplan för Östhammars kommun

Handling D

Kultur- och fritidsnämndens arbetsutskott har beslutat att skicka förslag till Biblioteksplan för Östhammars kommun 2016-2017 på samråd till samtliga nämnder. Yttrandet ska vara kultur- och fritidsnämnden tillhanda senast den 25 september 2015.

Föreligger förslag till biblioteksplan för Östhammars kommun 2016-2017 samt förslag till yttrande.

Arbetsutskottets förslag 15-09-09

Yttrandet antas och översänds till kultur- och fritidsnämnden.

Socialnämnden förklarar paragrafen omedelbart justerad.

p. 9

Dnr SN-2015-114

Dpl 024

Tilldelningsbeslut
Upphandling av arbetskläder vård och omsorg

Handlingar delas ut på sammanträdet.

Avtal för upphandling av arbetskläder för utförarpersonal inom vård och omsorg löper ut under hösten 2015. Redovisas behov av ny upphandling av arbetskläder.

Arbetsutskottets beslut 15-04-08

Socialförvaltningen får i uppdrag att påbörja upphandlingen av arbetskläder för vård och omsorg.

Redovisas förslag till tilldelningsbeslut.

Administrativ chef Margaretha Borgström föredrar ärendet.

Arbetsutskottets förslag 15-09-09

Socialnämnden tilldelar upphandlingen av tvätt- och textiltjänster till den leverantör som redovisas i upphandlingsprotokollet.

p. 10

Dnr SN-2015-310

Dpl 029

Stimulansmedel till ökad bemanning inom äldreomsorgen

Handling E

Regeringen har beslutat om stimulansmedel för att prioritera en ökad bemanning i äldreomsorgen i syfte att skapa trygghet och kvalitet för den enskilde. Socialstyrelsen har på uppdrag av regeringen utformat en stimulanssatsning för ökad bemanning under åren 2015 -2018 samt en modell för fördelning av statsbidrag baserad på kommunernas standardkostnad för äldreomsorg. Stimulansmedlen får endast användas till personalkostnader som löner och lagstadgade arbetsgivaravgifter. Personalkostnaderna får endast avse personal som arbetar nära de äldre t.ex. vårdbiträden, under-sköterskor, legitimerade personal och arbetsledare på verksamhetsnivå.

Föreligger bakgrund till satsning samt förslag att ta del av stimulansmedel.

Vård- och omsorgschef Mojgan Alimadad föredrar ärendet.

Arbetsutskottets förslag 15-09-09

Östhammars kommun tar del av stimulansmedlen för år 2015 för en ökad bemanning med förstärkt nattorganisation inom äldreomsorgen.

Östhammars kommun tar del av stimulansmedlen för år 2016 – 2018 under förutsättning att regeringen får riksdagens stöd till fortsatt bemanningssatsning.

p. 11

Dnr SN-2015-312

Dpl 736

Färdtjänst

Diskussion om riktlinjer och handlägningsprinciper.

Socialnämnden har föreslagit kommunstyrelsen att genomföra en översyn av gällande reglementen för färdtjänst och glesbygdsfärdtjänst. (SN § 161/2014, dnr SN-2014-347.) Socialnämndens arbetsutskott har i samband med ett ärende rörande färdtjänst med specialfordon för transport av hjälpmedel beslutat att ge socialförvaltningen i uppdrag att tydliggöra ansvarsfördelningen mellan socialnämnden och kommunstyrelsen för avtalet och reglementet. (SNAU § 74/2015, dnr SN-2015-58.)

Arbetsutskottets förslag 15-09-09

Personer som ansöker om färdtjänst för att transportera elscooter/ promenadscooter beviljas specialfordon för att transportera scootern förutsatt att personen uppfyller kraven för att erhålla färdtjänst. Beslutet ska gälla sex månader. Detta för att en översyn av kommunens bestämmelser behöver ske med avseende bland annat på denna fråga.

p. 12

Dnr SN-2015-298

Dpl 022

Personligt ombud, överflytt av verksamhet

Verksamheten bedrivs med stöd av meddelandebladet 2000/14 (Socialstyrelsen). Personliga ombudet arbetar på klientens uppdrag, uppmärksammar systemfel, samlar in kunskaper om omkringliggande aktörer samt arbetar för en bättre samordning av samhällets insatser. För närvarande är ett reviderat meddelandeblad under bearbetning av Socialstyrelsen där nya direktiv av målgrupp, arbetet med systembrister och avvikande händelser förtydligas.

Kommunstyrelsens arbetsutskott har föreslagit att verksamheten personligt ombud organiseras inom ramen för socialnämndens verksamhet, där verksamheten placeras centralt inom administrationen. Verksamheten bör ej placeras inom verksamhet som beslutar i myndighetsärenden (IFO, VoO, LSS) eller verkställer myndighetsbeslut. Verksamheten föreslås organiseras inom socialnämnden fr.o.m. 2015-09-01. De medel som idag är budgeterade för verksamheten överförs till socialnämnden.

Diskussion kring personliga ombudets uppdrag.

Arbetsutskottets förslag 15-09-09

Socialnämnden anser att det inte är lämpligt att föra över det personliga ombudet till socialförvaltningen. Detta för att personliga ombudet ska vara helt fristående från myndighetsutövning inom socialnämnden.

p. 13

Dnr SN-2015-206

Dpl 041

Investeringsbudget 2016 – 2019
Budget 2016 – 2019

Handling F

Diskussion kring ärendets handläggning.

På grund av ärendets beredning inom kommunen som helhet tas ärendet upp i augusti.

Arbetsutskottets förslag 15-06-03

Socialförvaltningen får i uppdrag att utarbeta ansökan till kommunstyrelsen för sysselsättningsfrämjande insatser 2015 inom arbete för utveckling av ökade sysselsättningsgrader och valideringsutbildning för personal inom vård och omsorg.

Redovisas budgetprocessen för kommunen.

Socialchef Kenneth Lindholm föredrar ärendet.

Socialnämndens beslut 15-06-17

Socialnämnden tar del av informationen.

Socialförvaltningen får i uppdrag att utarbeta ansökan till kommunstyrelsen för sysselsättningsfrämjande insatser 2015 inom arbete för utveckling av ökade sysselsättningsgrader och valideringsutbildning för personal inom vård och omsorg.

Föreligger förslag till Årsbudget 2016 för socialnämnden. Ärendet diskuteras.

Investeringsbudget 2016 – 2019 behandlas i september.

Socialchef Kenneth Lindholm föredrar ärendet.

Arbetsutskottets förslag 15-08-12

Socialnämnden antar preliminär Årsbudget 2016.

Kerstin Björck-Jansson (C) redogör för budgetprocessen.

Socialchef Kenneth Lindholm föredrar ärendet.

Föreligger förslag till preliminär Årsbudget 2016. Ärendet diskuteras.

Yrkande

Susanne Lundberg (KD) yrkar på tillägg under rubrik 5 ”Verksamhetsförändringar och konsekvenser 2016”, prioriterade insatsområden 2016: Barn och ungas psykiska hälsa.

Propositionsordning

Ordförande ställer proposition på om tillägget ska inarbetas i yttrandet eller ej och finner att tillägget ska inarbetas.

Socialnämndens beslut 15-08-26

Socialnämnden antar preliminär Årsbudget 2016.

Föreligger förslag till investeringsbudget 2016 – 2019. Förslaget ses över utifrån om ytterligare medel behövs för tekniska lösningar.

Administrativ chef Margaretha Borgström föredrar ärendet.

Arbetsutskottets förslag 15-09-09

Socialnämnden antar investeringsbudget 2016 – 2019.

p. 14

Dnr SN-2015-325

Dpl 042

Delårsbokslut 2015

Handlingar skickas ut den 17 september.

p. 15

Dnr SN-2015-42

Dpl 042

Budgetuppföljning 2015

Handlingar skickas ut den 17 september.

Arbete med delårsbokslut och prognos pågår.

Administrativ chef Margaretha Borgström föredrar ärendet.

Arbetsutskottets förslag 15-09-09

Socialnämnden tar del av redovisningen.

p. 16

Dnr SN-2014-230

Dpl 730

Kultur i vården

Arbetsutskottet har i uppdrag att föra fortsatta samtal med kulturnämnden angående utveckling av kultur i vården.

Diskussion kring hur kulturarbetet ska utvecklas och bedrivas samt vilka resurser som krävs.

Arbetsutskottets beslut 14-11-05

Ärendet återupptas på arbetsutskott i början av 2015.

Diskussion kring möjlighet att i projekt utveckla arbetet med kultur i vården. Projektet bör syfta till att genomföra aktiviteter, lyfta förhållningssätt och kulturens roll för hälsan. Projektet bör komplettera existerande aktiviteter och frivilliga insatser. Personalen bör involveras. Projektet bör genomföras med extern projektledare med adekvat kompetens.

Arbetsutskottets beslut 15-02-11

Socialförvaltningen får i uppdrag att bjuda in lämplig kompetens för samtal kring utformning av projekt i kommande arbetsutskott.

Etnolog Maria Ek berättar om olika modeller som kan användas för arbete med kultur i vården, kultur och hälsa och kultur för äldre. Det finns forskning på de positiva effekter som fås av att använda kultur i vården. Viktiga framgångsfaktorer är att: se till individens behov och därför ha varierat utbud, brukaren ska få vara medskapare i kulturen, involvera personalen men även ta in externa kulturaktörer, verksamheten rör sig över gränsen mellan kultur och omsorg, uppdraget avgränsas för att fokusera på kvalitet i en mindre del, skapa bra struktur, ha långsiktighet i arbetet samt dokumentera arbetet som bedrivs.

Det är även nödvändigt att ta hänsyn till grupper med särskilda behov, exempelvis dementa. Det är viktigt att involvera anhöriga, som kan bidra till att ge en bild av den enskilde brukaren. Kärnan i kulturarbetet ska utgöras av brukaren, anhörig och personal och förutsättningar ges av nämnd och förvaltning. Det är ofta positivt att involvera personer från samhället.

Diskussion kring att skapa möjligheter för ett projekt, resurser som krävs för detta, lämpliga utgångspunkter och målgrupp.

Arbetsutskottets förslag 15-03-11

Ett projekt för utveckling av kultur i vården igångsätts.

Socialförvaltningen får i uppdrag att rekrytera projektledare samt skapa en projektplan. Projektplanen ska omfatta tidsplan, personalresurser, ekonomiska resurser samt plan för utvärdering.

Socialnämndens beslut 15-03-25

Ett projekt för utveckling av kultur i vården igångsätts.

Socialförvaltningen får i uppdrag att rekrytera projektledare samt skapa en projektplan. Projektplanen ska omfatta tidsplan, personalresurser, ekonomiska resurser samt plan för utvärdering.

Redovisas ramarna för projektet samt en lägesrapport. Projektplan redovisas i november.

p. 17

Dnr SN-2015-291

Dpl 901

Kontaktpersoner till BOiU

Barnombudsmannen i Uppsala erbjuder stöd i systematiskt barnrättsarbete till medarbetare och politiker i Uppsala läns kommuner. Som del i detta önskas att varje nämnd och förvaltning/kontor i kommunen utser en eller flera kontaktpersoner. Kontaktpersonerna är de som i första hand kontaktas kring barnrättsperspektiv och frågor som rör respektive nämnds/förvaltnings område.

Barnombudsmannen i Uppsala är en ideell organisation.

Utsedd kontaktperson för socialnämndens område ska vara kommunkansliet tillhanda senast den 28 september 2015.

Ärendet kommer även behandlas på gemensam överläggning mellan SNAU och BUNAU.

Diskussion kring existerande samverkansformer inom området barns rättigheter. Dessa bedöms som tillräckliga för att bevaka området och bedriva ett systematiskt barnrättsarbete.

Arbetsutskottets förslag 15-09-09

Socialnämnden avböjer erbjudandet.

p. 18

Dnr SN-2015-309

Dpl 006

Sammanträdesdagar 2016

Handling G

Föreligger förslag till sammanträdesdagar för socialnämnden och socialnämndens arbetsutskott under 2016.

Nämndsekreterare Rebecka Modin informerar om mönstret för socialnämndens sammanträden och konsekvenser av att flytta sammanträden.

Arbetsutskottets förslag 15-09-09

Socialnämnden fastställer sammanträdesdagar för socialnämnden och socialnämndens arbetsutskott under 2016.

p. 19 Dnr SN-2013-233 Dpl 700

Ändring
Dokumenthanteringsplan

Handling H

Föreligger förslag till ändringar i dokumenthanteringsplanen inom områdena synpunktshantering och upphandling.

Arbetsutskottets förslag 15-09-09

Socialnämnden fastställer gallringsfristerna enligt förslag.

p. 20 Dnr SN-2015-9 Dpl 904

Information från socialkontoret

- Enhetschef för Edsvägen 16 och hemtjänst i Östhammar ("Östhammar 1") har rekryterats: Helene Fröjd.
- Ansvarsfördelningen för socialförvaltningens tjänstemän inom vård- och omsorgscollege är nu: Mojgan Alimadad för regional nivå samt Jessica Helmefors och HR-generalist Gabriella Westerberg för lokal nivå.
- En arbetsgrupp ska förbereda införandet av Östhammar Direkt på socialförvaltningen.
- Det pågår en granskning av barn- och ungdomssektionen som genomförs av KPMG på uppdrag av kommunrevisionen.
- Rekrytering av IFO-chef pågår.

Arbetsutskottets förslag 15-09-09

Socialnämnden tar del av informationen.

p. 21

Dnr SN-2015-8

Dpl 904

Rapporter

p. 22

Tillkommande ärenden

Yttrande förslag till nya miljömål

Förslagen till miljömål berör miljöpåverkan, dvs. den del av hållbarhetsbegreppet som rör ekologisk hållbarhet. Socialnämnden har särskilt granskat förslagen till nya miljömål utifrån hur sociala hållbarhetsaspekter¹ samspelar med de ekologiska som tas upp i planen, eftersom dessa aspekter ofta berör de medborgare som socialnämnden har ett särskilt ansvar för. Vidare har socialförvaltningens perspektiv beaktats i beredningen: finns det synergier eller målkonflikter mellan miljömål, verksamhetens uppdrag och mål på andra områden såsom arbetsmiljö.

Målformuleringar

Socialnämnden anser att målformuleringarna går att konkretisera i form av verksamhet inom förvaltningen, för de delar som är applicerbara på socialnämndens verksamhetsområde.

Fokus friskare vatten

Förslaget framhåller vikten av att ”behålla våra värden i kustområdet för både boende och besökare”. Ur ett socialt perspektiv är det av stor vikt att detta ingår i en fördjupad översiktsplan för kusten, så att alla kan ta del av den underbara miljö som kusten bjuder på.

Energi och klimat

Förslaget behandlar kollektivt resande på ett bra sätt. Detta bör dock kompletteras med möjligheterna att cykla och gå. Miljömålen kan här med fördel kopplas till gång- och cykelvägsplanen.

Vad gäller tjänsteresor bör den övergripande målsättningen vara att endast de tjänsteresor som behövs (oavsett färd sätt) ska genomföras. Kommunens ”att göra” i förslaget kan kompletteras med fler möten med videokonferens samt att eliminera tjänsteresor med bil kortare än 2 km när det inte är vinterväglag.

Kommunens ”att göra” i förslaget tar upp energikrav vid upphandlingar. Klimatpåverkan kan dock minimeras även med andra krav i upphandlingar av varor och tjänster eftersom klimatpåverkan uppstår i de flesta led av produktionen av en vara eller tjänst.

Natur för människor, växter & djur

Förslaget lyfter tillgängliggörande av naturområden, både möjlighet att ta sig till naturområden och att vistas i det. Socialnämnden ser positivt på denna ambition och erinrar om att tillgänglighet har många aspekter. Tillgängligheten rör t.ex. barn och personer med funktionsnedsättningar. Goda resultat kan nå genom samverkan med intresseorganisationer.

¹ Ett vitt begrepp som omfattar bland annat demokrati, delaktighet, välfärd och jämlikhet.

Giffri miljö

Socialnämnden ser positivt på genomförande av kemikalieinventeringar samt miljökrav i upphandlingar av varor och tjänster.

Styrtal

Socialnämnden bedömer styrtalen som ett bra urval med föreslår ett tillägg, se nedan. Socialförvaltningen är inte ansvarig förvaltning för något av styrtalen, vilket gör att socialnämnden inte vill yttra sig i detalj över styrtalen. Socialförvaltningen kan bli involverat i ett uppföljningsmått, se nedan.

Energi och klimat

För möjligheterna att cykla och gå bör ett eventuellt styrtal behandla tillgången till säkra och ändamålsenliga vägar för dessa transportformer. Exempelvis hur stor del av hushåll i kommunens tätorter som har gång- och cykelväg eller annat ändamålsenligt alternativ till kollektivtrafik och service (t.ex. livsmedelsbutik och vårdcentral).

Om styrtalen för *Utsläpp av växthusgaser från tjänsteresor med bil* och *Andel förnybart bränsle i tjänstebilarna* ska tas fram på förvaltningsnivå (exempelvis socialförvaltningens bilar som används i hemtjänsten) är det viktigt att kommunledningskontoret bistår med kompetens för att ta fram uppgifter för upphandling.

Övrigt

Målen ska givetvis fastställas innan åtgärder för att nå målen tas fram. Socialnämnden vill ändå påpeka att det finns goda möjligheter att genom tekniska och organisatoriska lösningar samt samverkan mellan förvaltningar nå goda resultat inom många områden. Socialnämnden rekommenderar därför att åtgärdsarbetet bedrivs i samverkan mellan förvaltningarna.

Samtliga nämnder i Östhammars kommun

REMISS: Synpunkter önskas på förslag till nya miljömål för Östhammars kommun 2016-2018

Kommunstyrelsen bjuder via Strategienheten in samtliga nämnder att ge synpunkter på föreslagna miljömål och styrtal för Östhammars kommun. Beslut om nya miljömål och styrtal beräknas tas av Kommunfullmäktige senast december 2015.

Vi önskar främst få svar på följande frågor:

1. Målformuleringar

Är de fyra målformuleringarna beskrivande, tillgängliga och möjliga att konkretisera i form av verksamhet inom förvaltningen?

2. Styrtal

- Är styrtalen ett *bra urval* som kan beskriva delar av vägen mot miljömålet?
- Har nämnden/förvaltningen möjlighet att ta fram *data för basår* där detta saknas, samt *följa upp* de föreslagna styrtalen?
- Synpunkter/förslag på *målvärden*?
- Har förvaltningen förslag på *andra/ytterligare styrtal*?

3. Övrigt

Har nämnden övriga synpunkter på innehållet?

Svar skickas **senast 30 september 2015** till kommunstyrelsen@osthammar.se

Miljömålen i budgetprocessen

Enligt beslut från kommunstyrelsens arbetsutskott (bilaga 2) så ska nämnderna och förvaltningarna ta med sig miljömålen i innebörd och styrtal in i budgetprocessen för 2016 och framåt, för de delar som rör nämnden/förvaltningen.

Bakgrund

Strategienheten har fått i uppdrag av kommunstyrelsen att följa upp och utvärdera de miljömål som kommunfullmäktige beslutade år 2010 samt miljöpolicyen från 1998.

Syftet är att ta fram miljömål som förtydligar fokusområden inom Kommunfullmäktiges prioriterade mål *Östhammars kommun ska vara en kommun med minskad miljöpåverkan* (KF7). Kommunstyrelsen har beslutat att fokus ska vara **Vatten, Energi & klimat, Natur** och **Giftfri miljö**, att målen ska vara övergripande och att ett fåtal styrtal ska finnas till varje mål. Strategienheten har haft en dialog med tjänstemän från flera förvaltningar under våren kring möjliga styrtal och formuleringar.

Arbetet med miljöpolicy för Östhammars kommun kommer fortgå under hösten. Miljöpolicyen beräknas ta upp mer övergripande miljöfrågor som rör hela den kommunala verksamheten.

Frågor

Camilla Andersson, miljösekreterare 864 10, camilla.andersson@osthammar.se
Anders Bergman, utredare, 864 32, anders.bergman@osthammar.se

Bilagor:

Förslag till miljömål för Östhammars kommun 2016-2018

Bilaga 1 Miljömål - Styrtal, definition och ansvar

Bilaga 2 Miljömål - KSAu protokoll

Miljömål för Östhammars kommun 2016-2018

I Östhammars kommun är det viktigt för oss att minska vår miljöpåverkan. Det vill vi göra genom att tydliggöra fokusområden och genomföra insatser inom kommunens verksamheter men också genom att stödja och inspirera invånare, företag och föreningar att driva ett aktivt miljöarbete.

MÅNGA BERÖRS

När vi år 2012 undersökte hur en önskad framtidsbild av kommunen såg ut, hamnade **hållbar utveckling**, **miljömedvetenhet** och **bevarande av naturen** på tio i topp-listan hos både invånare, förtroendevalda och tjänstemän. Det visar på att det finns en vilja och ett intresse för att arbeta aktivt med miljöfrågor och inte lämna över miljöproblemen till kommande generationer.

FYRA FOKUS

Östhammars kommun har prioriterat fyra fokusområden* för miljöarbetet:

VATTEN, ENERGI & KLIMAT, NATUR och **GIFTFRI MILJÖ**.

Dessa områden vill vi fokusera på under de kommande tre åren.

HÅLLBAR UTVECKLING

Vi tror på en utveckling och tillväxt som är hållbar - där vi kan bli fler, utveckla landsbygd och tätorter - och samtidigt göra det miljösmart. Hur det går med miljöarbetet påverkas av kommunens organisation och arbetssätt - men lika mycket av hur vi alla som bor och verkar i Östhammars kommun agerar i vardagen. Vi hoppas ni vill vara med på vår resa!

* De fyra fokusområdena täcker in 7 av de 16 nationella miljö kvalitetsmålen, beslutade av riksdagen. Östhammars kommun arbetar med alla miljö mål på olika sätt, men har valt att fokusera några under de närmaste åren. Mer om de nationella miljö kvalitetsmålen kan du läsa på www.miljomal.se

Fokus

FRISKARE VATTEN

Kustvatten, sjöar och vattendrag i Östhammars kommun ska vara ekologiskt hållbara och kunna användas av människan. Grundvattnet ska ge en säker och hållbar dricksvattenförsörjning.

Vattnet i vår kommun idag

I Östhammars kommun har vi 400 mil kust med en mängd öar och skär. Vi vill gärna bo och vara vid vattnet och det är en fantastisk miljö. Grunda vikar är karaktäristiska för vår kustmiljö, med sitt varma vatten fungerar de som barnkammare åt gädda, abborre, gös och många andra fiskarter. Längs kusten finns drygt 50 olika fiskarter, både söt- och saltvattensarter och vi har ett rikt fågelliv. Havsörnen har ökat och i vår kommun har vi flest häckningar av havsörn i länet. Våra kustvatten är liksom hela Östersjön påverkade av övergödning. Orsakerna till övergödning är flera. Under många år har näringsämnen läckt till våra vatten från våra avlopp, dagvatten, jord- och skogsbruk och genom nedfall från luften. Vår kustmiljö är också påverkad av miljögifter från befintliga och nedlagda industrier, giftig båtbottnfärg och olja från fartyg och fritidsbåtar. Det finns flera sätt att minska övergödning och spridning av kemikalier. En del kräver nationell eller internationell lagstiftning, som EU:s vattendirektiv, men annat kan vi påverka själva. En bra kustplanering är till exempel viktig för att vi ska kunna utveckla bra boendemiljöer i närhet till vatten, men också behålla våra värden i kustområdet för både boende och besökare.

Grunda sjöar, lugnt flytande vattendrag och våtmarker i skog och öppen mark är typiska sötvattenmiljöer i Östhammars kommun och ett tillskott till vår boendemiljö. Vi har ett trettiotal sjöar och dammar och tre större vattendrag - Forsmarksån, Fyrisån och Olandsån. Många av sjöarna är grunda och naturligt näringsrika med vass och säv, vitfisk och gös. De omfattande sjösänkningarna under 1800- och 1900-talen har dock förkortat sjöarnas livslängd. Här i norduppland var många av sjöarna grunda redan från början. Genom sänkningarna har de blivit ännu grundare och större områden igenväxta med vass. I naturligt tillstånd slingrar sig de flesta vattendrag fram i landskapet, men under åren har man rätat ut många vattendrag för att effektivisera avrinningen. Flera av vattendragen i vår kommun har också använts för att driva kvarnar, dammar och kraftverk. Allt detta har varit en viktig del av den industriella utvecklingen och är idag en del av vårt kulturarv, men det skapar också hinder i våra vattendrag för fisk som vandrar upp från havet och uträtningarna mindre möjlighet att hålla vatten kvar i landskapet. För att förbättra våra sjöar och vattendrag kan vi bygga fisktrappor och omlöp, restaurera våtmarker och minska våra utsläpp av näring.

Vårt dricksvatten kommer till allra största del från grundvattnet. De större grundvattenområdena i kommunen är kopplade till isälvsavlagringar - grusåsar. Vi har möjlighet att ta ut vatten i relativt stor omfattning i åsarna, men våra grundvattentillgångar är ändå begränsade. Eftersom vi vill bli fler i kommunen är det en viktig utvecklings- och tillväxtfaktor att hushålla med vårt dricksvatten och skydda det mot risker.

Att följa upp hur det går

Genom att följa ett antal styrtalet kan vi utvärdera hur arbetet mot ett friskare vatten går. Styrtalet ger oss inte hela bilden av fokusområdet VATTEN, därför använder vi också andra uppföljningsmått och indikatorer för att följa utvecklingen.

Styrtalet	Basår 2014	Mål 2018
Längd åtgärdad ledning i VA-nätet	-	?
Andel kommunala vattentäkter med skyddsområde	45 %	100 %
Andel kommunala vattentäkter med aktuella skyddsföreskrifter (senare än 1980)	20 %	100 %
Andel av nya fastigheter med källsorterat avlopp per år (slutna tankar/torra lösningar) *Basår 2013	X/X *	X/X

Exempel på andra uppföljningsmått/indikatorer

Vattenförbrukning i det kommunala ledningsnätet

Vattenkvalitet i kommunala dricksvattentäkter och i enskilda samfälliga vattentäkter

Inventerade och åtgärdade enskilda avlopp

Areal anlagd/restaurerad våtmark

Bräddningar av kommunalt orenat avloppsvatten

Att göra

För att nå ett friskare vatten kräver många olika insatser och åtgärder. Här är några exempel.

Kommunen kan:

- ✓ Bilda/uppdatera vattenskyddsområden och uppdatera föreskrifter
- ✓ Öka utbyggnadstakten av kommunalt VA (vatten och avlopp)
- ✓ Arbeta fram en fördjupad översiktsplan för kusten
- ✓ Ta hand om dagvatten på ett hållbart sätt
- ✓ Jobba fram vattenplaner för kommunens olika vattenområden
- ✓ Stödja föreningar och organisationer som vill jobba med vattenprojekt

Du och jag kan:

- ✓ Om du har eget avloppssystem - se till att avloppsvattnet renas som det ska
- ✓ Använd miljömärkt tvättmedel och undvik överdosering
- ✓ Sprid inte främmande arter - be om råd om du vill plantera in fisk och andra djur
- ✓ Håll aldrig ut farliga vätskor/kemikalier på marken eller i avloppet
- ✓ Om du gödslar din mark - var försiktig så att du inte överdoserar
- ✓ Bygga med försiktighet i kustmiljöerna
- ✓ Samlas i föreningar och organisationer för att göra gemensamma vattenprojekt

Fokus

ENERGI & KLIMAT

I Östhammars kommun ska vi ha en effektiv energianvändning, minska vår klimatbelastning och planera klimatsmart.

Energi och klimat i vår kommun

Vi använder energi i en mängd olika former i vårt samhälle. Några av de stora områdena för energianvändning är uppvärmning, belysning, drift av verksamheter och transporter. Energi kan aldrig försvinna utan bara omvandlas, men däremot kan energikällorna ta slut och när vi använder dem kan de påverka miljön på olika sätt. För att nå ett hållbart energisystem måste vi först och främst minska den onödiga energianvändningen. Ett hållbart energisystem innebär också att energin måste komma från miljömässigt hållbara, förnybara energikällor. Då minskar vi också vår påverkan på klimatet.

De flesta bostäder och andra lokaler inom Östhammars kommun värms av enskilda värmeanläggningar. Vanliga energikällor är biobränslen, bergvärme, el och ett mindre inslag av olja. En omfattande konvertering från olja till andra energislag har skett, bland annat till pannor för ved eller pellets och till olika typer av värmepumpar. År 2012 fanns ca 1 400 miljögodkända fastbränslepannor installerade i kommunen och över 1 000 berg- och markvärmepumpar har installerats under det senaste decenniet. I kommunala fastigheter har vi de senaste åren gjort kraftiga effektiviseringar av energianvändningen och därmed sparat stora kostnader för drift av våra lokaler samtidigt som vi bidrar till ett miljövänligare energisystem.

I Östhammars kommun kör vi närmare 800 mil med bil per år och person, medan man i resten av Sverige kör i genomsnitt 650 mil per år. Det illustrerar delvis att vi är en kommun med långa pendlingsvägar men också att våra persontransporter är viktiga att jobba med ur energi och klimatsynpunkt. Om vi ökar kollektivtrafikresandet och minskar personbilsåkandet så minskar våra utsläpp av växthusgaser. Vi har i många delar av kommunen en tillgänglig och omfattande kollektivtrafik, men i vissa delar av kommunen är det fortfarande svårt att åka kollektivt. Fler pendlarparkeringar vid busshållplatser, utökad turtäthet och bra resecentrum är några områden som är viktigt att utveckla för effektivare resor.

Östhammars kommun påverkas liksom hela jorden av ett förändrat klimat, men man har kunnat visa att olika delar av världen påverkas på olika sätt. I Östhammars kommun bedöms de största förändringarna från ett framtida förändrat klimat vara havsnivåhöjning och kraftigare skyfall, som kan leda till lokala problem med översvämningar. Därför behöver vi planera klokt och bygga ett samhälle som klarar effekter från framtida klimatförändringar. Mycket av arbetet med inom energi och klimatområdet kräver nationella och internationella beslut och styrmedel, men det finns flera områden vi själva kan påverka för att komma närmare en hållbar utveckling och tillväxt i Östhammars kommun.

Att följa upp hur det går

Genom att följa ett antal styrstal kan vi utvärdera hur arbetet mot ett friskare vatten går. Styrstalen ger oss inte hela bilden av fokusområdet ENERGI & KLIMAT, därför använder vi också andra uppföljningsmått och indikatorer för att följa utvecklingen.

Styrstal	Basår 2014	Mål 2018
Energianvändning i kommunens lokaler (kWh/m ² /år)	192	- 20%
Utsläpp av växthusgaser från tjänsteresor med bil (ton CO ₂ -ekv)	412	- 20 %
Andel förnybart bränsle i tjänstebilarna (% liter/% kWh)	23,2/16,9	30 %
Tjänsteresor med kollektivtrafik inom länet (enhet?)	?	?
Areal installerade solceller för kommunens drift (m ²)	70	500

Exempel på andra uppföljningsmått/indikatorer

Körsträcka med bil (registrerade bilar i kommunen)

Köpt förnybar energi för drift av kommunens lokaler

Installerad mängd solel inom Östhammars kommun

Att göra

För att nå en effektivare energianvändning och minskad klimatpåverkan krävs många olika insatser och åtgärder. Här är några exempel.

Kommunen kan:

- ✓ Fortsätta energieffektivisera kommunalägda fastigheter
- ✓ Öka användningen förnyelsebara bränslen vid upphandling av byggtjänster, arbetsmaskiner och fordon
- ✓ Ställa energikrav när vid upphandling av teknisk utrustning
- ✓ Köpa in fler elfordon
- ✓ Öka möjligheterna för kommunens invånare att resa kollektivt
- ✓ Arrangera rådgivande aktiviteter till både enskilda personer och företag, till exempel energi- och klimatmässa

Du och jag kan:

- ✓ Åk kollektivt i stället för bil så ofta du kan
- ✓ Spara på energin i hemmet - se över värmekällor och elförbrukande apparater
- ✓ Kontakta kommunens energirådgivning när du bygger nytt, renoverar eller har andra frågor om din energianvändning

Fokus

NATUR FÖR MÄNNISKOR, VÄXTER & DJUR

I Östhammars kommun ska vi bevara och förstärka den biologiska mångfalden och öka möjligheten för boende och besökare att uppleva våra naturmiljöer.

Naturmiljöer i vår kommun

I Östhammars kommun möts syd och nord, öst och väst. Hela vår natur är präglad av landhöjningen, vi har höga kalkhalter i de magrare jordarna längs kusten och bördigare jordar inåt land. En stor del av vår kommun täcks av skog, mest barrskog men också lövträd som asp, al och björk. Här finns stora områden kalkbarrskog. Det är skogar som växer på kalkrik mark, med lundartad växtlighet och orkidéer som skogsnycklar och guckusko. Skogarna i Östhammars kommun har länge brukats småskaligt, med plockhuggning och skogsbete. Den här typen av skog upplevs ofta intressant att vara i, eftersom den har gläntor, träd i olika ålder och blommande växter. Idag har många av skogarna ändrat karaktär på grund av ett mer storskaligt brukande. Det är viktigt med ett rationellt och funktionellt skogsbruk som en del av kommunens näringsliv och samtidigt behöver vi både bevara och bruka våra skogar så vi har kvar natur- och rekreationsvärden som är en viktig del av vår utvecklingspotential.

En annan karaktäristisk miljö i Östhammars kommun är det småbrutna jordbrukslandskapet. Längs kusten har den höga kalkhalten och skärgårdens karga klimat lagt grunden till en stor variation av växter och djur i ängs- och betesmarker. De västra delarna av kommunen har många små vattensamlingar, åkerholmar och gamla grova träd, som också är bra livsmiljöer för växter och djur. Ogödslade hagar och ängar är de miljöer där man hittar flest olika växter och djur. Åtminstone 600-700 kärlväxter av totalt cirka 1 700 i Sverige, kan du hitta i vårt småskaliga odlingslandskap i Östhammars kommun. På betade marker hittar man de riktiga pärlorna. På en kvadratmeter betesmark kan det finnas 50 olika blommande växter, både vanliga och mer sällsynta som kattfot, blåklocka, fältgentiana, hällebräcka, krissla och finnögontröst. Åkerholmar, skogsbryn, gamla träd, stenmurar och dammar eller andra vattensamlingar kallas för småbiotoper. Vi har kvar många sådana miljöer som gynnar både växter, insekter och fåglar och skapar fina miljöer för oss människor att vara i. Ett aktivt jordbruk är viktigt för att behålla naturvärdena, och här har vi en utmaning att få tillräckligt många att ha möjlighet och vilja bruka markerna och hålla djur som betar dem.

Våtmarker är en annan naturtyp som är typisk för vår kommun. Våtmarken har en viktig funktion som livsmiljö för växter och djur som gölgroda och orkidéer – men också som vattenhållande magasin, som minskar riskerna för översvämning nedströms. Våtmarkerna har under många år minskat kraftigt i yta och antal, eftersom vi haft behov av större odlingsbara marker. Men idag finns det möjligheter att både återskapa våtmarker och göra nya. Det kan gynna både oss människor direkt genom att vi får en vattenspegel men också för växter och djur som får fler miljöer att leva i och som en del i en beredskap för förändrade flöden och översvämningsrisker.

Att följa upp hur det går

Genom att följa ett antal styrstal kan vi utvärdera hur arbetet mot ett friskare vatten går. Styrstalen ger oss inte hela bilden av fokusområdet NATUR, därför använder vi också andra uppföljningsmått och indikatorer för att följa utvecklingen.

Styrstal	Basår 2014	Mål 2018
Areal ängsmark och betesmark (hektar)		
Skötselplaner/skydd av naturområden vid skolor (st)	0	5
Areal anlagd eller restaurerad våtmark/dagvattendammar på kommunal mark * (hektar)	0	?
Ställa i ordning, utveckla och tillgängliggöra naturområden	-	10

* används också som styrstal för vatten

Exempel på andra uppföljningsmått/indikatorer

Antal jordbrukare i kommunen

Antal frilufts- och grönområden som kan nås genom kollektivtrafik eller cykelväg

Areal anlagd/restaurerad våtmark (ej kommunal mark) (hektar)

Att göra

För att bevara och stärka naturvärden för människor, växter och djur krävs många olika insatser och åtgärder. Här är några exempel.

Kommunen kan:

- ✓ Ta fram en grönstrukturplan och arbeta med skötselplaner för kommunal mark
- ✓ Komplettera kommunens skogsbruksplan med kulturella och sociala värden
- ✓ Anpassa områden för äldre och funktionsnedsatta, med bänkar etc.
- ✓ Bilda lokala naturreservat
- ✓ Underlätta för lokala livsmedelsproducenter att lämna anbud på kommunala upphandlingar
- ✓ Arbeta med kompensationsåtgärder i detaljplaner och exploateringsavtal
- ✓ Stödja föreningar och organisationer som vill arbeta med naturvårdsprojekt

Du och jag kan:

- ✓ Bevara gamla och döda träd – insekter trivs där och då ökar fågellivet
- ✓ Kör inte med terrängfordon över våtmarker
- ✓ Anlägg gärna våtmarker – och ta hjälp så den placeras på bästa sätt
- ✓ Sköt om slåtterängarna
- ✓ Samlas i föreningar och organisationer kring gemensamma naturvårdsprojekt

Fokus

GIFTFRI MILJÖ

I Östhammars kommun ska ämnen i miljön som skapats i eller utvunnits av samhället, inte hota människors hälsa eller den biologiska mångfalden.

Kemikalier och miljögifter i vår kommun

Mycket av arbetet med att minska kemikalieanvändningen är en nationell och internationell fråga när det gäller lagstiftning och begränsningar. Men vi har också i Östhammars kommun möjlighet att påverka vår närmiljö. Bland annat genom att sanera förorenade områden som påverkats av tidigare eller nuvarande verksamheter på platsen. Vi kan också minska vår egen kemikalieanvändning och byta ut kemikalier mot mindre farliga. Genom att inte spola ner produkter som kan innehålla kemikalier i våra avlopp, genom att åka till återvinningen med vårt farliga avfall och ställa miljökrav när vi handlar in varor, kan vi komma lite närmare en giftfri miljö och i alla fall minska riskerna för att vi människor eller naturen påverkas negativt.

Miljögifter och kemikalier finns idag överallt på jordklotet, och det visar tydligt att både luften och vattnet på jorden är viktiga länkar mellan geografiskt skilda system. Det som släpps ut på ett ställe kan landa någon annanstans. På vissa platser, till exempel där industrier och bensinstationer har legat, finns föroreningar i marken, i sjöbotten eller i grundvattnet. Farliga kemiska ämnen i produkter, varor och byggnader riskerar att hamna i miljön, och kan tas upp av växter, djur och oss människor. För vissa ämnen är halterna i miljön för höga och orsakar redan problem för människor och miljö. Till exempel ger kadmium i vår mat upphov till benskörhet hos äldre. PCB och bromerade flamskyddsmedel förekommer i bröstmjolk. Kombination av flera olika kemikalier i låga doser, den så kallade coctailleffekten, kan ge en förstärkt effekt och orsaka lika stor skada som ett kemiskt ämne i hög dos. En miljon svenskar har besvär som hänger samman med kemiska ämnen i inomhusmiljön. Allt det här är stora och omfattande frågor som är svåra att hantera, men vi har all en möjlighet att påverka delar av det, bland annat som konsumenter, som verksamhetsutövare och som byggherrar.

Det finns en brist på kunskap om många olika kemikaliers och föroreningars hälso- och miljöegenskaper vilket gör det svårt att identifiera alla farliga ämnen och att begränsa riskerna. Men forskningen tar undan för undan fram mer kunskap om ämnens farliga egenskaper, det finns information om användningen och regler för att begränsa användningen av vissa ämnen. Genom det kan vi komma en bit på väg mot en mer giftfri miljö. Miljöbalkens produktvalsprincip är en bra grund för alla. Den innebär att alla som använder kemiska produkter som kan vara farliga för hälsan eller miljön måste byta ut dem om de kan ersättas med mindre farliga alternativ.

Att följa upp hur det går

Genom att följa ett antal styrstal kan vi utvärdera hur arbetet mot ett friskare vatten går. Styrstalen ger oss inte hela bilden av fokusområdet GIFTFRI MILJÖ, därför använder vi också andra uppföljningsmått och indikatorer för att följa utvecklingen.

Styrstal	Basår 2014	Mål 2018
Andel skolor/förskolor med påbörjad kartläggning eller åtgärdsarbete av byggnadsmaterial/ inredning/materiel	?	ökning med 20 %
Andel ekologiska livsmedel (%)	14	20 % (KF) 25 % (MM)

Exempel på andra uppföljningsmått/indikatorer

Sanering av förorenade områden

Miljögifter i dricksvatten

Metaller och miljögifter i avloppsslam

Att göra

Kommunen kan:

- ✓ Inventera kommunens förskolor med avseende på kemikalier
- ✓ Ställa miljökrav i upphandlingar av varor och tjänster
- ✓ Göra kemikalieinventering i kommunens verksamheter
- ✓ Underlätta för minskad kemikalieanvändning i båtlivet

Du och jag kan:

- ✓ Använd miljömärkta kemiska produkter så långt det är möjligt
- ✓ Sortera ditt farliga avfall och lämna det till återvinning
- ✓ Välj ekologiska livsmedel så långt du kan
- ✓ Välj båtbottnfärger som är mindre miljöfarliga

Uppföljning

MILJÖBOKSLUT

Varje år ska Östhammars kommun följa upp och utvärdera arbetet mot de beslutade fokusområdena och miljömålen i ett miljöbokslut.

MILJÖKVALITET OCH KOMMUNENS ARBETE

I första hand ska miljöbokslutet bygga på kunskap om och utvärdering av kommunens arbete och till grund för uppföljningen ligger främst beslutade styrtalet. Andra uppföljningsmått och kunskap om åtgärder som gjorts under året i riktning mot miljömålen ska också vägas in.

LOKALT ARBETE OCH OMVÄRLDSANALYS

Syftet är också att lyfta in åtgärder, projekt och annat som företag, föreningar och invånare gjort under året i linje med miljömålen, i miljöbokslutet. Även regionala och nationella indikatorer, mätserier och trender vägas in i analysen. Tillsammans kan dessa delar ge en bredare bild av miljökvaliteten i kommunen.

Miljöbokslutet ska presenteras i samband med kommunens årsredovisning.

Styrtal - Miljömålen för Östhammars kommun 2016-2018. Definitioner och ansvar.

Strategienheten ansvarar för sammanställningen av miljöbokslutet. Förvaltningarna ansvarar för att följa upp olika delar av styrtalen och årligen rapportera till Kommunstyrelsen.

Styrtal	Enhet	Basår 2014	Mål 2018	Kommentar	Ansvarig förvaltning för uppföljning
Längd åtgärdad ledning i VA-nätet	meter	-	?	En åtgärd som finns i åtgärdsprogrammet enligt vattendirektivet.	Tekniska förvaltningen
Andel kommunala vattentäkter med skyddsområde	antal	45%	100%	En åtgärd som finns i åtgärdsprogrammet enligt vattendirektivet.	Tekniska förvaltningen
Andel kommunala vattentäkter med aktuella skyddsföreskrifter (senare än 1980)	%	20%	100%	En åtgärd som finns i åtgärdsprogrammet enligt vattendirektivet.	Tekniska förvaltningen
Andel av nya fastigheter med källsorterat avlopp per år (slutna tankar/torra lösningar) *Basår 2013	%	X/X *	X/X	Ger en bild av hur utvecklingen går inom området alternativa avloppslösningar.	Bygg- och miljöförvaltningen
Energianvändning i kommunens lokaler	kWh/m2/år	192	-20%	Årlig uppföljning görs inom projekt som kommunen arbetar med för att energieffektivera.	Tekniska förvaltningen
Utsläpp av växthusgaser från tjänsteresor med bil	ton CO2-ekv	412	-20%	En nationell miljömålsindikator.	Kommunledningskontoret
Andel förnybart bränsle i tjänstebilarna	% liter / % kWh	23,2% / 16,9%	30%	Behöver förtydligas.	Kommunledningskontoret
Tjänsteresor med kollektivtrafik inom länet	?	?	?	Behöver förtydligas.	Kommunledningskontoret
Areal installerade solceller för kommunens drift	m2	70	500	En fortsatt utveckling på den anläggning som installerats på kommunhusets tak.	Tekniska förvaltningen
Areal ängsmark och betesmark	hektar	?	?	Följs upp genom statistik från Jordbruksverket.	Strategienheten
Skötselplaner/skydd av naturområden i nära anslutning till kommunens skolor	antal	0	5	Definition av skötselplan och hur dessa hanteras behöver göras.	Tekniska förvaltningen
Areal anlagd/restaurerad våtmark/dagvattendammar på kommunal mark	hektar	0	?	Inkluderar dagvattenhantering, gäddvåtmarker, våtmarker på jordbruksmark etc.	Tekniska förvaltningen
Ställa i ordning, vidareutveckla och tillgängliggöra naturområden	antal	-	10	Ett delat ansvar mellan två förvaltningar, arbete inom egen budget samt naturvårdsprojekt.	Strategienheten samt Kultur och fritidsförvaltningen
Andel skolor/förskolor med påbörjad kartläggning eller åtgärdsarbete av byggnadsmaterial/ inredning/materiel	%	?	ökning med 20 %	Uppdrag till BUN att börja arbeta med Giftfri förskola. Tekniska viktig del i genomförandet.	Tekniska förvaltningen samt Barn- och utbildningsförvaltningen
Andel ekologiska livsmedel	%	14	20 (KF) (25% enl. MM?)	Osäkerhet kring måvärdet, även jämfört med KF:s inriktningsuppdrag från november 2014.	Tekniska förvaltningen

Delges
Camilla Andersson
Peter Nyberg
KSAU

§ 292

Dnr 2014KS373

Dpl 003

Uppföljning och utvärdering av miljömål och miljöpolicy för Östhammars kommun

Östhammars kommunfullmäktige har år 2010 beslutat om miljömål inom tre områden - vatten, klimat och natur. Målen syftar till att fokusera och effektivisera kommunens arbete för en hållbar utveckling och en attraktiv närmiljö. Kommunfullmäktige har år 1998 också beslutat om en miljöpolicy. Miljöpolicyen betonar vikten av hållbar utveckling, kretsloppsprincipen och goda livsmiljöer, bland annat genom samarbeten med medborgare och föreningar. Policyen förtydligar att intern uppföljning ska ske genom ett miljöledningssystem och årlig miljöredovisning.

Miljömålen och miljöpolicyen är nu efter ett antal år i behov av uppdatering och i vissa fall förtydligande av inriktning och målnivåer. Genom detta kan de fungera som tydliga konkretiseringar av kommunfullmäktiges mål KF 9: Östhammars kommun ska vara en kommun med minskande miljöpåverkan.

Miljösakkunnig Camilla Andersson föredrar ärendet.

Arbetsutskottets beslut 2014-08-19

Miljösakkunnig Camilla Andersson får i uppdrag att se över miljöpolicyen och miljömålen.

Miljöpolicyen och miljömålen ska antas i kommunfullmäktige under hösten 2015.

Strategienheten har fått i uppdrag att inleda en uppföljning och utvärdering av kommunens miljömål och miljöpolicy, samt planera för uppdatering av mål och policy för beslut i kommunfullmäktige i september 2015. Under september - oktober har en uppföljning och utvärdering genomförts. Utvärderingen samt förslag till fortsatt arbetsgång presenteras av strategienheten.

Förslag till beslut

- Nya miljömål ska tas fram för Östhammars kommun enligt beslut från kommunstyrelsens arbetsutskott 2014-08-19, §191. Förslag till mål och tillhörande styrta/indikatorer ska arbetas fram för beslut i kommunfullmäktige i september 2015. Utvärderingen ska ligga till grund för målen.
- Till måldokumentet ska biläggas budgetunderlag för åtgärder inom respektive förvaltning.
- Fokusområden för miljömålen ska vara ENERGI & KLIMAT, VATTEN, NATURMILJÖER samt GIFTFRI MILJÖ.
- Strategienheten får i uppdrag att samordna uppdraget. Samtliga förvaltningar ska delta inom sina respektive verksamhetsområden.
- Miljöpolicyn är ett förtydligande av kommunfullmäktiges prioriterade mål om minskad miljöpåverkan. Policyn ska uppdateras vart 4:e år.

Miljösakkunnig Camilla Andersson och Anders Bergman föredrar ärendet.

Arbetsutskottets beslut

- **Nya miljömål ska tas fram för Östhammars kommun enligt beslut från kommunstyrelsens arbetsutskott 2014-08-19, § 191. Förslag till mål och tillhörande styrta/indikatorer ska arbetas fram för beslut i kommunfullmäktige i september 2015. Utvärderingen ska ligga till grund för målen.**
- **Till måldokumentet ska biläggas budgetunderlag för åtgärder inom respektive förvaltning.**
- **Fokusområden för miljömålen ska vara ENERGI & KLIMAT, VATTEN, NATURMILJÖER samt GIFTFRI MILJÖ.**
- **Kommunchef Peter Nyberg får i uppdrag att samordna uppdraget.**
- **Miljöpolicyn är ett förtydligande av kommunfullmäktiges prioriterade mål om minskad miljöpåverkan. Policyn ska uppdateras vart 4:e år.**

Yttrande angående förslag till omorganisation av daglig verksamhet

Kommunstyrelsens arbetsutskott beslutade 2015-08-11, § 235 att remittera förslag till beslut i rubricerat ärende till socialnämnden. Förslaget innebär att ansvar för finansiering, LOV, beställning och uppföljning flyttas över till socialnämnden. Kommunens egenregi inom daglig verksamhet finns kvar inom kommunstyrelsens verksamhet.

Socialnämnden saknar en tydlig motivering till varför de föreslagna förändringarna bör genomföras. En analys av för- och nackdelar ur ett brukarperspektiv bör genomföras inför en förändring av denna typ. Analysen kan med fördel även omfatta för- och nackdelar ur ett organisationsperspektiv för såväl kommunstyrelsen som socialnämnden, då en god organisation ger fördelar för brukaren.

I förslaget konstateras att syftet när verksamheten fördes över från socialnämnden till kommunstyrelsen 2005 var att ge verksamheten en tydlig inriktning mot arbete och arbetsmarknad. Socialnämnden tolkar förslaget som att detta syfte kvarstår som skäl till att daglig verksamhet i egenregi föreslås fortsätta inom kommunstyrelsens verksamhet.

Daglig verksamhet tar sitt ursprung ur Lag (1993:387) om stöd och service till vissa funktionshindrade. Målgruppen är främst personer enligt målgrupp 1-3 enligt § 1 i nämnda lag. Individerna i målgruppen är väl kända av förvaltningen och har en etablerad kontakt med egen handläggare. Behoven i målgruppen skiljer sig från andra som står utanför den reguljära arbetsmarknaden vilket medför behov av fördjupade kompetenser. Socialförvaltningen har omfattande kompetens och erfarenhet av att jobba med gruppen. Socialnämnden anser därmed att brukarperspektivet bäst värnas genom en sammanhållen organisation, där brukaren har kontakt med en förvaltning för såväl beslut som genomförande och uppföljning av insats.

Socialnämnden befarar att en uppdelning av daglig verksamhet kommer leda till organisatoriska svårigheter, framförallt i form av svårigheter att skapa en fullständigt tydlig ansvarsfördelning mellan de kommunala nämnderna. En suboptimal organisation kommer i slutändan drabba brukaren negativt.

Socialnämnden föreslår att daglig verksamhet i sin helhet förs över till socialnämnden, tillsammans med nuvarande resursram. Socialnämnden anser att det ger fördelar i form av en sammanhållen organisation, vilket underlättar anpassningar utifrån ett brukarperspektiv och utifrån ett ekonomiskt perspektiv.

§ 235

Dnr KS 2015-572

Dp1 001

Omorganisation, Daglig verksamhet, finansiering, beställning, LOV samt uppföljning av utförare

Ansvar för verksamheten daglig verksamhet flyttades 2005 från socialnämnden till kommunstyrelsen. Syftet med detta var att ge verksamheten en tydligare inriktning mot arbete och arbetsmarknad. I nedstående förslag föreslås enbart en förändring av ansvaret för finansiering, LOV, beställning och uppföljning. Kommunens egenregi inom daglig verksamhet finns kvar inom kommunstyrelsens verksamhet.

Förslag till beslut

- nivåbedömning, preliminär och kontinuerlig, information, introduktion samt handläggning av byten mellan utförare flyttas över till socialförvaltningen (Socialnämndens ansvarsområde)
- kontroll och utbetalning av utförarnas fakturor, kontroll och utbetalning av resor, årlig uppföljning av utförare, inhämtandet av brukarenkäter flyttas över till socialförvaltningen (Socialnämndens ansvarsområde)
- fastställande av ersättning till utförare samt att ange miniminivå avseende brukarsättning (HAB ersättning) flyttas över till Socialnämnden.
- ovanstående förslag träder ikraft 1/1 2016
- befintlig budgetpost avseende utförarsättning och resor förs över till socialnämnden
- medel motsvarande 30 % tjänst överförs till socialnämnden

Kommunchef Peter Nyberg föredrar ärendet.

Arbetsutskottets beslut

Ovanstående förslag till beslut remitteras till socialnämnden.

Delges:
Socialnämnden

Yttrande gällande motion: Nollvision för fallskador

Bakgrund

Sedan 2010 pågår ett kvalitetsarbete gällande fallprevention i Östhammars kommun. Utöver detta har vi i Östhammars kommun sedan 2011 ett nationellt kvalitetsarbete som heter Senior Alert som berör områdena undernäring, trycksår och fall. Där arbetar vi för en ökad patientsäkerhet genom att identifiera, förebygga och åtgärda dessa tre områden. Detta sker såväl på särskilt boende samt i det egna boendet.

Vi har också arbete i Uppsökande verksamhet- öppet förebyggande där bl.a. fallprevention ingår (sedan 2010). Inom denna verksamhet tar vi strukturerat kontakt med medborgare äldre än 80 år som får erbjudande om ett besök med information. Det lämnas över en mapp med information om kommunens tjänster och hur man kan ansöka och få kontakt med verksamheten. Det finns också en information i hur man ska vara uppmärksam på vilka risker som kan uppstå/finnas i den egna bostaden som kan vara bra att undanröja eller förebygga.

Det finns också beskrivet vad förvaltningen gör i Vård och omsorgs verksamhetsplan. Omsorgsverksamhetsplanen lägger stort fokus på att förebygga fallskador så väl i förebyggande syfte som vid akuta insatser då fall förekommit.

Ett ytterligare led i detta arbete är att vi på vårdcentralerna i Östhammars kommun har läkemedelsgenombgångar med patienter över 65 år med fler än 5 läkemedel då intag av många läkemedel/läkemedelskombinationer kan ge en ökad risk för fall.

Medicinsk ansvarig sköterska genomför utifrån hälso- och sjukvårdslagen en sammanställning av händelser som påverkat brukarna negativt. Denna sammanfattning inkluderar fallskador och presenteras för nämnden årligen i patientsäkerhetsberättelsen.

Sedan ett par år tillbaka används i verksamheten ett stödmaterial ”falla fritt” för att öka kunskapen kring falltillbud. Detta har visat sig vara ett bra verktyg som används regelbundet inom verksamheten. Fallprevention ingår också som en viktig del i personalens kompetensutveckling.

Socialförvaltningen

Nämnden följer utvecklingen av de kvalitetsjämförelser som sker inom verksamheten, bland annat ”öppna jämförelser”. Det skapar en förståelse om Östhammar är mer eller mindre utsatt än andra jämförbara kommuner.

Socialförvaltningen vill också lyfta fram att även de andra förvaltningarna har ett stort inflytande på denna fråga. Det är därför viktigt att även de ges möjlighet att besvara vad som görs inom området fallprevention

Socialnämndens ståndpunkt

Socialnämnden ställer sig i grunden positiv till tanken med motionen och att frågan lyfts. Med detta som bakgrund anser socialnämnden att den fallprevention som idag bedrivs inom socialnämndens och landstingets verksamhetsområden i Östhammars kommun är tillräcklig för att uppfylla motionens mål och syfte.

Förslag till beslut

Yttrandet antas och överlämnas till kommunstyrelsen.

Med yttrandet anses motionen därmed besvarad utifrån ansvarsområde för socialnämnden och landstingets verksamhetsområden i Östhammars kommun.

Socialnämnden förklarar paragrafen omedelbart justerad.

Till: Kommunfullmäktige, Östhammar

Motion

Nollvision för fallskador

2015-05-14

Bakgrund

I Sverige vårdas på sjukhus årligen över 70000 personer på grund av fallskador och antalet är i ökande. Fallskador är därmed en av de vanligaste orsakerna till sjukhusvård, det gäller i synnerhet de äldre då 80% av fallskadorna drabbar personer över 65 år. Förutom de direkta smärtorna och besvären vid skadetillfället och vid den efterföljande behandlingen så ger dessa skador ofta lång period av konvalescens, många gånger även med ett kvarvarande handikapp för resten av livet.

Syfte:

Att undvika fallskador.

Målsättning:

Att i aktivt samarbete med Landstinget engagera de årsrika för det förebyggande arbetet att eliminera källorna till fallskador.

Strategi:

Att med heltäckande kvalitetssäkringsarbete (Fmea) analysera och bedöma potentiella risker och insätta åtgärder för att eliminera riskkällorna. Det är ett långsiktigt arbete som kräver insatser i olika miljöer t.ex. hemmiljöerna, vårdmiljöerna men också utemiljöerna.

Exempel på tänkbara områden för att undvika fallskador

- Personlig vård, räcken/trappor, nutrition, golvbeläggning, val av mediciner/fallriskbedömning (FRAT), val av handikapphjälpmedel, användning av skyddande klädsel, skodon, sandning, gatubeläggning

Upplägg och tidplan

2015: Utarbeta och förankra projektplan med mål att halvera av fallskadorna till 2020.

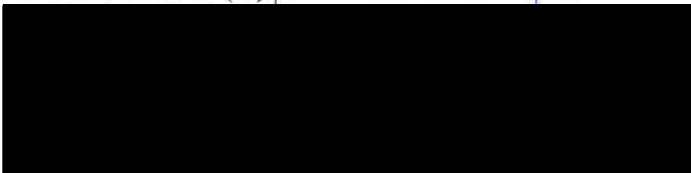
2016: Val av pilotmiljöer och utföra riskanalys

2017: Utför åtgärder och bedöma riskerna

2018: Utvärdering av utfall och fastställande av vidare utveckling

Allan Kruukka (m)¹

1

Yttrande förslag till biblioteksplan 2016-2017

Socialnämnden ser utveckling av bibliotekens samarbete med socialförvaltningen vad gäller prioriterade grupper som ett viktigt område. Detta bör utvecklas samordnat med socialnämndens satsning på kultur i vården. Ett viktigt område är den enskildes möjlighet att ta del av bibliotekens utbud även om den enskilde inte kan ta sig till ett bibliotek.

Socialnämnden ställer sig positivt till satsningen på ökad digital tillgänglighet inom området. Det bidrar till att medborgarna kan i utökad omfattning ta del av den information och service som finns via internet. Det är särskilt viktigt att arbeta med digital tillgänglighet för personer med synskador.

Socialnämnden ser allvarligt på de brister som förslaget till plan identifierat inom området barn och ungdomar. Socialnämnden utgår från att samtliga brister ska åtgärdas med hjälp av den plan för samverkan samt den strategi för läsfrämjande arbete som kultur- och fritidsförvaltningen ska ta fram tillsammans med barn och utbildningsförvaltningen. Socialnämnden ser positivt på att skapa mötesplatser för barn och arbeta med teman, gärna med koppling till samhällsfrågor. Detta kan med fördel kombinera olika uttrycksformer för att främja barns läsande.

Socialnämnden ser mycket positivt på planerna för nytt huvudbibliotek samt ambitionerna för mer öppna bibliotek. Det är dock av stor vikt att satsningarna på tillgänglighet på ett område inte leder till minskad tillgänglighet på andra områden, vad gäller exempelvis bibliotekens spridning över kommunen, eftersom de har en ytterst viktig roll att spela i hela vår kommun.

Kommunstyrelsen
Barn- och utbildningsnämnden
Bygg- och miljönämnden
Kultur- och fritidsnämnden
Socialnämnden

Förslag till
Biblioteksplan för Östhammars kommun 2016-2017

Samrådstid 25 augusti – 25 september 2015

Bakgrund

Kultur- och fritidsnämnden har i uppdrag från kommunstyrelsen att ta fram en biblioteksplan för Östhammars kommun i samarbete med övriga nämnder och förvaltningar. Biblioteksplanen antas av kommunfullmäktige.

Biblioteksplanen ska styra det strategiska utvecklingsarbetet och inriktningen för biblioteksverksamheterna i kommunen under planperioden genom ett antal prioriterade insatser. Planen anger också med vilka nyckel- och styrtalet biblioteksorganisationerna ska följa upp sina verksamheter årligen som en del av respektive nämnders/förvaltningars verksamhetsplanering. Nyckeltal, styrtalet och prioriterade insatser syftar till att uppfylla kommunfullmäktiges prioriterade mål 2015-2018.

Biblioteksplan för Östhammars kommun 2016-2017 ersätter Kunskap och läslust, biblioteksstrategier för Östhammars kommun 2006-2015.

Synpunkter lämnas, senast den 25 september, till kultur- och fritidsnämnden, Box 66, 742 21 Östhammar eller kulturochfritidsnamnden@osthammar.se.

Närmare upplysningar lämnas av:
Peter Källman, Kultur- och fritidsförvaltningen
Tfn. 0173-86 124
peter.kallman@osthammar.se

Biblioteksplan för Östhammars kommun 2016-2017

Innehåll:	sid
I. Bakgrund och syfte	2
Lagar och styrdokument	2
II. Biblioteksverksamheten i Östhammars kommun	3
Organisation	3
Bibliotekets roll	3
Prioriterade grupper	4
Finskt förvaltningsområde	4
Digital delaktighet	4
Skolbibliotek	5
Barn- och ungdomsbiblioteksverksamhet	5
Samverkan mellan skol- och folkbibliotek	6
III. Nytt huvudbibliotek i Östhammars kommun	7
IV. Nyckeltal, styrtalet och prioriterade insatser	8

I. Bakgrund och syfte

Enligt 17 § i bibliotekslagen (2013:801) ska kommuner och landsting anta biblioteksplaner för sin verksamhet på biblioteksområdet. Biblioteksplanen ska vara ett brett förankrat politiskt dokument som beskriver hur kommunen organiserar biblioteksverksamheten i enlighet med de lagar som gäller på området, dvs. bibliotekslagen och skollagen.

Kultur- och fritidsnämnden har i uppdrag från kommunstyrelsen att ta fram en biblioteksplan för Östhammars kommun i samarbete med övriga nämnder och förvaltningar. Biblioteksplanen antas av kommunfullmäktige.

Biblioteksplanen ska styra det strategiska utvecklingsarbetet och inriktningen för biblioteksverksamheterna i kommunen under planperioden genom ett antal prioriterade insatser. Planen anger också med vilka nyckel- och styrta biblioteksorganisationerna ska följa upp sina verksamheter årligen som en del av respektive nämnders/förvaltningars verksamhetsplanering. Nyckeltal, styrta och prioriterade insatser syftar till att uppfylla kommunfullmäktiges prioriterade mål 2015-2018.

Biblioteksplan för Östhammars kommun 2016-2017 ersätter Kunskap och läslust, biblioteksstrategier för Östhammars kommun 2006-2015.

Lagar och styrdokument som planen förhåller sig till:

Bibliotekslagen (2013:801)

Skollagen (2010:800)

Lagen om nationella minoriteter och minoritetsspråk (2009:724)

Regional biblioteksplan för Uppsala län 2015-2017

UNESCOs folkbiblioteksmanifest

UNESCOs skolbiblioteksmanifest

II. Biblioteksverksamheten i Östhammars kommun

Organisation

I Östhammars kommun finns fem folkbibliotek. Huvudbiblioteket ligger i Östhammar. I Öregrund och Gimo finns folkbibliotek och i Alunda och Österbybruk finns integrerade skol- och folkbibliotek.

Utöver de integrerade skol- och folkbiblioteken på Olandsskolan i Alunda och på Österbyskolan i Österbybruk, finns skolbibliotek på Vallonskolan och Bruksgymnasiet i Gimo samt på Frösåkersskolan i Östhammar och på Öregrunds skola.

Huvudbiblioteket i Östhammar ansvarar även för 23 övriga utlåningsställen med mediedepositioner. Dessa utgörs av äldreboenden, dagbarnvårdare, väntrum inom sjukvården, bygdegårdar, Folkets hus m.m.

Kultur- och fritidsnämnden ansvarar för folkbiblioteksverksamheten, och barn- och utbildningsnämnden ansvarar för skolbiblioteksverksamheten.

Bibliotekets roll

Enligt 2 § i bibliotekslagen ska biblioteken i det allmänna biblioteksväsendet verka för det demokratiska samhällets utveckling genom att bidra till kunskapsförmedling och fri åsiktsbildning.

Biblioteken i det allmänna biblioteksväsendet ska främja litteraturens ställning och intresset för bildning, upplysning, utbildning och forskning samt kulturell verksamhet i övrigt.

Biblioteksverksamhet ska finnas tillgänglig för alla.

Folkbiblioteken i Östhammars kommun är viktiga mötesplatser och kunskapscentra med stark förankring i lokalsamhället. Biblioteken är platser där individer och föreningar kan mötas och utbyta erfarenheter. Här kan besökare ta del av såväl information som kulturupplevelser, och möjligheter till utveckling erbjuds genom forskning och kreativt skapande.

Folkbiblioteken är till för alla, och tillgänglighet är en viktig ledstjärna i verksamheten. Huvudbibliotekets mediedepositioner ökar delaktigheten och livskvaliteten för de personer som av olika skäl inte själva kan ta sig till biblioteket. Bibliotekens hemsida biblinord.se är alltid tillgänglig. Här kan användarna tipsa om böcker, beställa fjärrlån och göra inköpsförslag. Med lånekort från kommunens bibliotek kan man även ladda ner e-böcker från hemsidan.

Dela Läslust är ett gemensamt utvecklingsprojekt för folkbiblioteken i Dalarnas, Gävleborgs, Uppsala och Värmlands län. Projektet medfinansieras av Statens kulturråd och pågår från

januari 2015 till januari 2017. Syftet med Dela Läslust är att utveckla den läsfrämjande och litteraturförmedlande verksamheten.

För att i ännu större utsträckning anpassa bibliotekens tillgänglighet och verksamheter efter invånarnas behov behöver man genomföra en marknadsundersökning/kundundersökning. Undersökningen kan användas som underlag för att utforma öppettider och mediebestånd.

Prioriterade grupper

Enligt 4 och 5 § i bibliotekslagen ska biblioteken i det allmänna biblioteksväsendet ägna särskild uppmärksamhet åt personer med funktionsnedsättning, de nationella minoriteterna och personer som har annat modersmål än svenska.

Utöver de bokdepositioner som finns på äldreboenden och vårdcentraler i kommunen tillhandahåller biblioteken anpassade medier till synskadade och äldre. Biblioteken samarbetar också med Socialförvaltningen, studieförbund och daglig verksamhet kring att främja och utveckla högläsning för målgrupperna äldre och personer som omfattas av LSS.

Medier på nationella minoritetsspråk och andra språk, liksom böcker på lättläst svenska köps in till biblioteken baserat på den efterfrågan som finns på respektive ort.

För att ytterligare säkra tillgången på medier till prioriterade målgrupper och för att spegla kommunens demografiska sammansättning ska en mediepolicy tas fram för biblioteksverksamheterna i Östhammars kommun. Mediepolicyn ska ligga till grund för hur biblioteken utformar sina individuella medieplaner.

Finskt förvaltningsområde

Östhammars kommun är finskt förvaltningsområde enligt 6§ i lagen om nationella minoriteter och minoritetsspråk (2009:724). Detta innebär att invånarna bland annat har rätt att använda finska i sin kontakt med kommunen. Kommunen ska också kunna tillhandahålla förskoleverksamhet och äldreomsorg delvis på finska. Utöver dessa insatser ska kommunen även verka för revitalisering av det finska språket i kommunen. Här spelar biblioteken en viktig roll som mötesplatser och som tillhandahållare av finska medier och litteratur. Samarbete finns med koordinatören för finskt förvaltningsområde, framför allt på biblioteken i Gimo och Österbybruk.

Digital delaktighet

Som en del av samarbetet inom Uppsala län deltar Östhammars kommun i DigiDel-nätverket tillsammans med Länsbibliotek Uppsala. Syftet med DigiDel är att öka den digitala delaktigheten, det vill säga att fler ska kunna använda och ta del av internet och andra

digitala medier och de möjligheter som detta medför. Länsbiblioteket svarar för omvärldsbevakning och organiserar utbildningar och seminarier kring digital delaktighet som kompetensutveckling av personalen.

Skolbibliotek

Enligt 36 § i skollagen ska eleverna i grundskolan, grundsärskolan, specialskolan, sameskolan, gymnasieskolan och gymnasiesärskolan ha tillgång till skolbibliotek.

Skolbibliotekens verksamhet och innehåll ska vara anpassat efter elevernas behov och stimulera deras intresse för läsning och litteratur, samt tillgodose deras behov av material för undervisningen. Skolbiblioteken är också en resurs för skolan att uppnå de mål i läroplanen som relaterar till informationssökning och källkritik.

På Olandsskolan och Österbyskolan finns integrerade skol- och folkbibliotek. Skolbibliotek finns även på Vallonskolan och Bruksgymnasiet i Gimo samt på Frösåkerskolan i Östhammar och på Öregrunds skola.

Som en del i sitt läsrämjande arbete genomför skolbibliotekarierna bokprat för klasser i grundskolan. Man arrangerar också klassbesök på biblioteken som en introduktion för eleverna till biblioteksverksamheten. Skolbiblioteken stöttar även lärarna genom att ta fram material för undervisningen.

Under läsåret 2016/2017 kommer grundskolorna i Östhammars kommun att arbeta med Läslyftet, en lärarfortbildning i språk-, läs- och skrivdidaktik som bygger på kollegialt lärande.

Gymnasiebibliotek

Bruksgymnasiet i Gimo har ett stort och välutrustat skolbibliotek med många arbetsplatser och datorer där eleverna kan arbeta både enskilt och i grupp. I biblioteket finns det förutom ett stort utbud av faktaböcker och skönlitterära böcker även databaser, dagstidning, faktatidningar, skrivare, scanner och spel. Biblioteket har även tillgång till inläst material. En bibliotekarie finns på plats som serverar elever och personal med boktips, informationssökning och det mesta som har med skolarbetet att göra.

Barn- och ungdomsbiblioteksverksamhet

Enligt 8 § i bibliotekslagen ska folkbiblioteken ägna särskild uppmärksamhet åt barn och ungdomar för att främja deras språkutveckling och stimulera till läsning, bland annat genom att erbjuda litteratur utifrån deras behov och förutsättningar.

Sedan 2012 saknar Östhammars kommun barn- och ungdomsbibliotekarie. Folkbiblioteken bedriver barn- och ungdomsverksamhet utifrån de resurser som finns på respektive

bibliotek, men det saknas övergripande utvecklingsarbete, uppsökande verksamhet och omvärldsbevakning på området.

Östhammars kommun deltar i Språknätet, ett regionalt samarbetsprojekt mellan Länsbiblioteket, BVC, Öppna förskolan och biblioteksverksamheterna i tre av länets kommuner. Samarbetet syftar till att stärka de yngsta barnens språk- och läsutveckling och omfattar bland annat gåvoböcker och information kring språkutveckling från BVC, samt informationsträffar för nyblivna föräldrar på biblioteken.

Biblioteken tillhandahåller bokpåsar på kommunens förskolor som föräldrar kan låna med sig hem. Huvudbiblioteket tillhandahåller även temalådor med barnböcker som förskolor och fritidshem kan beställa. Som en del av Kultur- och fritidsförvaltningens arbete med barn- och ungdomskultur arrangeras två föreställningar med barnteater per år på varje folkbibliotek. Huvudsaklig målgrupp för föreställningarna är barn i förskoleåldern.

Samverkan mellan skol- och folkbibliotek

Enligt bibliotekslagens 14 § ska bibliotek och bibliotekshuvudmän inom det allmänna biblioteksväsendet samverka i syfte att ge alla tillgång till landets samlade biblioteksresurser.

Folk- och skolbiblioteken i Östhammars kommun har gemensamt biblioteksdatasystem och bokbestånd vilket ger låntagarna bredd i utbudet och flexibilitet när det gäller återlämning av böcker. På de orter där folkbiblioteken och skolbiblioteken inte är integrerade erbjuder folkbiblioteken kommunens skolor klassbesök i samarbete med skolbiblioteken.

Samarbetet mellan skol- och folkbibliotek varierar från ort till ort. De integrerade skol- och folkbiblioteken i Alunda och Österbybruk har ett närmare samarbete eftersom de delar lokaler för verksamheten. Det saknas en handlingsplan för hur skol- och folkbiblioteken ska samarbeta.

För att strukturera och effektivisera samarbetet mellan skol- och folkbiblioteken, och på så sätt skapa bästa möjliga förutsättningar för kommunens barn och unga att möta framtidens utmaningar, behöver Barn- och utbildningsförvaltningen och Kultur- och fritidsförvaltningen ta fram en gemensam plan för samverkan i biblioteksfrågor.

Kultur- och fritidsförvaltningen och Barn och utbildningsförvaltningen ska också arbeta fram en gemensam strategi för läsfrämjande arbete med barn och ungdomar i kommunen.

III. Nytt huvudbibliotek i Östhammars kommun

Ett nytt huvudbibliotek i Östhammars kommun ska byggas, och planeras stå klart våren 2017. Huvudbiblioteket byggs integrerat i biografen Storbrunn och på så sätt skapa ett kulturhus i Östhammar.

När det nya biblioteket är byggt och integrerat i Storbrunn är huset öppet och tillgängligt för alla alltid. Huset upplevs som öppet, både vad gäller den fysiska miljön och den känsla huset väcker hos besökaren. I kulturhuset skapas ett samtida, öppet och medierikt bibliotek, som tillsammans med bio, ungdomsgård samt program och mötesverksamhet kommer att vara basen i utbudet. Prioriterade målgrupper är barn och unga samt personer med funktionsnedsättning.

För att skapa en verksamhet i det nya huvudbiblioteket i enlighet med de förväntningar och krav som ställs på ett bibliotek från allmänheten idag krävs utökade resurser, främst i form av personal.

I samband med färdigställandet av det nya huvudbiblioteket finns det anledning att se över biblioteksstrukturen i kommunen. Det finns vinster i såväl effektivitet som kvalitet med att samordna fler processer i biblioteksverksamheten. Några exempel på områden som kan samordnas i större utsträckning än idag är kompetensutveckling, medieinköp, fjärrlån, aktiviteter och marknadsföring/kommunikation. Ett naturligt nav för gemensamma processer är det nya huvudbiblioteket som med rätt planering kommer att kunna vara drivande i utvecklingsfrågor. De olika biblioteken kan också i högre grad profileras och tilldelas utvecklingsansvar för specifika områden utifrån sina lokala förutsättningar.

Under hösten 2016 påbörjas installation av RFID-system på biblioteken i Östhammars kommun. Detta möjliggör bland annat meröppna bibliotek, dvs. att biblioteket kan vara öppet för besökare även när det är obemannat. Med meröppna bibliotek kan resurser som läggs på bemanning och arbete bakom disk omfördelas till utvecklingsarbete och annan form av service.

För att möta framtidens utmaningar på biblioteksområdet behöver Kultur- och fritidsförvaltningen ta fram en strukturplan för biblioteksverksamheten i Östhammars kommun.

IV. Nyckeltal, styrtal och prioriterade insatser

KF 1: Östhammars kommun ska vara en kommun som ger barn och unga goda förutsättningar att möta framtidens utmaningar.

Prioriterade insatser 2016-2017

- För att strukturera och effektivisera samarbetet mellan skol- och folkbiblioteken ska Barn- och utbildningsförvaltningen och Kultur- och fritidsförvaltningen ta fram en gemensam plan för samverkan i biblioteksfrågor.
- För att stärka barns och ungas läsförståelse, skrivförmåga och språkutveckling ska Kultur- och fritidsförvaltningen och Barn- och utbildningsförvaltningen ta fram en gemensam strategi för läsfrämjande arbete med barn och ungdomar i kommunen.

KF 6: Östhammars kommun ska vara en attraktiv kommun där befolkningen trivs och kontinuerligt ökar.

Nyckel- och styrtal

- Kundnöjdhet på biblioteken
- Antal besökare på biblioteken
- Antal besök/invånare
- Antal utlån
- Antal utlån/invånare
- Antal bibliotekarier/invånare
- Ur SCBs nöjd medborgarindex: Vad tror eller tycker du om biblioteksverksamheten?
- Hur många timmar i veckan har huvudbiblioteket öppet utöver tiden 08-17 på vardagar?

Prioriterade insatser 2016-2017

- Kultur- och fritidsförvaltningen ska göra en medborgarundersökning/kundundersökning för att få fram underlag för hur öppettider och mediebestånd ska planeras på biblioteken.
- För att ytterligare säkra tillgången på medier till prioriterade målgrupper och för att spegla kommunens demografiska sammansättning ska en mediepolicy tas fram för biblioteksverksamheterna i Östhammars kommun.
- För att möta framtidens utmaningar på biblioteksområdet ska Kultur- och fritidsförvaltningen ta fram en strukturplan för biblioteksverksamheten i Östhammars kommun.

Stimulansmedel till ökad bemanning inom äldreomsorgen

Bakgrund/Syfte

Regeringen vill prioritera en ökad bemanning i äldreomsorgen i syfte att skapa trygghet och kvalitet för den enskilde. Socialstyrelsen har på uppdrag av regeringen utformat en stimulanssatsning för ökad bemanning under åren 2015 -2018 samt en modell för fördelning av statsbidrag baserad på kommunernas standardkostnad för äldreomsorg. Bemanningssatsningen omfattar 995 miljoner kronor för år 2015. Under förutsättning att riksdagen beviljar medel till ändamålet avser regeringen att totalt avsätta 7 miljarder kronor, varav 2 miljarder kronor årligen 2016 – 2018.

Stimulansmedlen får endast användas till personalkostnader som löner och lagstadgade arbetsgivaravgifter. Personalkostnaderna får endast avse personal som arbetar nära de äldre t.ex. vårdbiträden, undersköterskor, legitimerade personal och arbetsledare på verksamhetsnivå.

Stimulansmedlen för 2015 ska rekvireras av kommunen på särskild blankett som Socialstyrelsen tillhandahåller senast 31 oktober 2015 och får endast användas till personalkostnader under perioden 1 juli – 31 december 2015.

Varje kommun ska senast 8 februari 2016 återrapportera på särskilt frågeformulär till Socialstyrelsen hur 2015 års medel har använts. Stimulansmedel som inte förbrukats eller använts enligt villkoren ska återbetalas.

Bemanningssatsning inom äldreomsorgen

Enligt Socialstyrelsens fördelningsnyckel kommer Östhammars kommun att tillhandahålla 2,5 miljoner kronor under 2015. Östhammars kommun kommer sedan åren 2016-2018 att få ta del av 5 miljoner kronor årligen under förutsättning att regeringen får riksdagens stöd till fortsatt bemanningssatsning 2016 – 2018.

Förslag till beslut:

Socialförvaltningen föreslår

- Att Östhammars kommun ta del av stimulansmedlen för år 2015 för en ökad bemanning med förstärkt nattorganisation inom äldreomsorgen.
- Att Östhammars kommun ta del av stimulansmedlen för år 2016 – 2018 under förutsättning att regeringen får riksdagens stöd till fortsatt bemanningssatsning.

Mojgan Alimadad
Vård och Omsorgschef

Investeringsbudget, netto (kk)	Plan 2016	Plan 2017	Plan 2018	Plan 2019
Projekt				
1 Ofördelade medel	-800	-800	-800	-800
2 Sjuksängar	-200	-200	-200	-200
3 Tekniska hjälpmedel	-500	-400	-400	-400
4 IT-investeringar	-6 000	-200	-200	-200
Summa	-7 500	-1 600	-1 600	-1 600
Enligt plan	5900	-1600	-1600	-1600

Projektbeskrivningar

- 1 Ofördelade medel bl a för investeringsbehov gällande gemensamhetsutrymmen på särskilt boende.
- 2 Årligt behov av medel för inköp av sängar till ordinärt och särskilt boende.
- 3 Årligt behov av medel för inköp av rullstolar.
- 4 Uppstartskostnader i samband med införandet av ett nytt verksamhetssystem i form av integrationer, konsulthjälp, utbildning och inköp av teknik, samt kostnader för att påbörja införandet av E-tjänster inom förvaltningen.

Socialnämndens sammanträdesdagar för år 2016

	Jan	Feb	Mars	April	Maj	Juni	Juli	Aug	Sep	Okt	Nov	Dec
Arbetsutskott	13	10	9	13	11	8		10	14	12	9	7*
Socialnämnd	27	24	23	27	25	22		24	28	26	23	21*
Studiedagar			16							19		

Till AU/SN.

Ändringsförslag dokumenthanteringsplan – tillägg gällande åtgärdsrapport inom synpunktshantering

Synpunkten diarieförs och gallras efter 2 år. En årssammanställning av synpunkter diarieförs och bevaras. Analyser sker i verksamhetsberättelser.

Handling	Gallrings- frist	Anmärkning/kommentar
Åtgärdsrapport för synpunkter och klagomål	2 år	<i>Kommentar:</i> Sammanställning av analyser sker i verksamhetsberättelse.
Brev som skickas som svar/bemötande på synpunkt.	2 år	<i>Kommentar:</i> Ska förvaras i direkt anslutning till åtgärdsrapporten.

Ändringsförslag dokumenthanteringsplan – upphandling inklusive direktupphandling

Nya riktlinjer och rutiner har antagits av kommunen centralt. Ändringar utifrån detta i rött nedan.

Handling	Gallrings- frist	Anmärkning/kommentar
Anbud, antagna	Bevaras	Registreras någon dag efter utskick av tilldelningsbesked (eller att anbudsgivare underrättats i direktupphandling), pga. sekretess.
Anbud, inte antagna	2 år	Förvaras separat.
Anbudsprotokoll Ändras till: Öppningsprotokoll	Bevaras	Registreras någon dag efter utskick av tilldelningsbesked, pga. sekretess.
Förfrågningsunderlag/ anbudsinfodran	Bevaras	Se rutin: det får inte framgå hur många eller vilka underlaget skickats till.

Direktupphandling, sammanställning och offerter Ändras till: Direktupphandlingsblankett för direktupphandlingar över 10 000 kr.	2 år Ändras till: Bevaras	Direktupphandlingar av större karaktär kan diarieföras. Ändras till: Registreras efter att anbudsgivare underrättats. En kopia av direktupphandlingsblanketten biläggs fakturan.
Direktupphandling under 10 000 kr, dokumentation	2 år	
Tilldelningsbesked till anbudsgivare	Bevaras	Registreras någon dag efter utskick, pga. sekretess.
Tilldelningsbeslut (ibland tillsammans med anbudsprotokoll)	Bevaras	Registreras någon dag efter utskick av tilldelningsbesked, pga. sekretess.
Övrig korrespondens och dokumentation inom upphandlingen	Bevaras	

Avtal, under rubrik allmän administration

Avtal och kontrakt, ej individ	2 år efter avtalstidens utgång Ändras till: Bevaras	Giltiga avtal finns även i avtalsdatabasen.
--------------------------------	---	---

Förslag till beslut

Socialnämnden fastställer gallringsfristerna enligt förslag.
